

er dan een hoog  
rekkelijke wereld  
hij is de Gezond-  
nis hoogheid aan  
beantwoordt.  
dan ben ik dus  
Jezus uit.

te gaan één weg, daar zijn weg al te zeer afwijkt van  
den weg dien dat Woord ons wijst!

### „Klem u vast aan het kruis“ — een verboden regel?

De „Saambinder“ bevat in de bekende rubriek van de  
samenpraak van Bart en Kees deze leering:

Bart. Ik ben blij dat ik dat van je hoor, jon-  
gen! Versta mij wel goed, ik ben niet blij dat jij  
ook zoo gekweld wordt, maar wat je daar zegt,  
getuigt toch van meerdere ontdekking. En nu ben je  
evenals de bruid, bang om in dat kwaad te vallen.  
Nu heb ik eens een ouden leeraar een middel aan  
de hand hooren doen, om dit kwaad te voorkomen.

Kees. Wat was dat voor een middel? daar ben  
ik werkelijk benieuwd naar!

Bart. Hij zei: Je vast klemmen aan het kruis  
van Christus. Hoe vindt ge dat?

Kees. Zeg jij ons eerst eens, hoe jij dat mid-  
del zelf vindt!

Bart. Welnu toen ik dat dien ouden man aan  
het einde van z'n predikatie hoorde zeggen, toen  
dacht ik: Je bent mis, haasje! Als het zoo moest,  
dan was Bart verloren. En wat denk jij er nu van?

Kees. Dat het dan mis was, dat kan ik nog  
zoo niet inzien. Ik geloof toch dat het kruis van  
Christus stevig is als een Rots.

Bart. Ja, maar zal het niet aan mankeeren. Maar  
zie je het onderscheid niet tusschen het gezegde  
van dien leeraar en de bede van de bruid?

Kees. Nog niet zoo dadelijk.

Bart. Die leeraar zei: Je moet je vasthouden  
en de bruid bad om vastgehouden te worden. Als  
wij Jezus vast moesten houden, dan was het verlo-  
ren — Hij moet ons vasthouden. Daarom had de  
bruid. Zijn rechterhand omhelze mij — houde mij  
vast, wil ze zeggen. Ach Kees, het is ons niet  
toevertrouwd, Jezus vast te houden. Wij laten zoo  
licht los, vaak juist op het kritieke moment, juist  
als omklemmen het meest noodzakelijk is — o, dat  
engeloof ook! En onze naam is „afwijker“, „weg-  
looper“! Kees!

Kees. Er zijn er anders veel, die het juist an-  
dersom bespreken.

Bart. De kruin draagt niet den stam, maar de  
stam de kruin. Het huis draagt niet het fundament,  
maar juist omgekeerd. — Zoo draagt de Kerk niet  
Jezus, maar Hij draagt de Kerk.

Kees. Dat is nu zoo helder als de dag.

Dit is nu een „rake opmerking“ van Bart; en daarom  
doet ze ook niets ter zake. Want in het middelpunt der  
waarheid ligt de snijding van deze 2 stralen, dat God  
werkt het willen en het werken, en dat daarom ik mijn  
zaligheid moet werken met vreezen en beven.

Hoe weinig Bart zichzelf getrouw blijft — gelukkige  
inconsequentie — blijkt wel uit zijn laatste opmerking:

Kees. Zou het kunnen, dat de Heere Zijn handen  
intrekt?

Bart. Wel neen! Hij laat nooit los. Die zalig-  
makende greep van Jezus, berouwt Hem nooit. Maar  
als zij moodwillig, als zij stout zondigen, dan houdt  
de Heere zich wel zóó stil, dat het is alsof Hij  
Zijn linkerhand tot uw steun en de rechterhand  
Zijner nabijheid introk en je aan het goeddenken  
van je hart overgaf.

Kees. En wat is daar tegen te doen?

Bart. Veel de bede der bruid te bidden.

Volgens Barts logica zou Kees nu moeten zeggen: Je  
bent mis, Bartje! Als het zoo moest, dan was Kees ver-  
loren. Als wij moesten bidden, dan was het verloren —  
God moet ons doen bidden, en zijn Geest moet in ons  
bidden.

Dit is niet een „rake opmerking“ tegen Bart (zie wat  
prof. Grosheide vóór eenige weken schreef) maar een  
poging, om hem met zijn lezers te krügen naar het mid-  
delpunt der Schrift.

K. S.

### BOEKBESPREKING.

Liefst hadden we in het begin van de „Geschenken-  
maand“ een bespreking gegeven van wat er al zoo in den  
laatsten tijd is uitgekomen. Andere copy moest echter  
voorgaan. Doch we willen ook geen mosterd na den  
maaltijd bieden. Daarom ruimen we er in dit num-  
mer een niet te krappe plaats voor in.

Het eerst willen we de producten van de nooit  
rustende pen van den heer Kok de revue laten  
passeren. Deze uitgever, die dit jaar geridderd werd,  
toont slag op slag, dat hij zijn lijntje waard is. Na-  
tuurlijk is hij vóór alles zakenman. Of beter: hij is  
vóór alles Gereformeerd christen, maar die het bewijs  
ervoor levert, dat het christen-zijn zich met het koop-  
manschap zeer wel verdraagt. Daaraan zijn voorzeker  
moeilijkheden verbonden, welke de buitenstaander niet  
kan beseffen. Maar dat deze ze niet kan beseffen is  
mede een verdienste van den heer Kok. Want daaruit  
blijkt, dat hij ze doorgaans weet te overwinnen. Als  
ik zoo eens naga, wat er al bij hem verschijnt, kan  
ik de boeken wel met een kruisje aantekenen waar  
zeker en vast geld bij moet. Dat de heer Kok ze toch  
uitgeeft, pleit voor zijn idealisme. Mij dunkt, hij houdt  
er van, zoo af en toe eens een boek op de markt  
te brengen, dat niet bepaald „gaat“, maar dat hijzelf  
een goed boek acht en zich deswege gaarne een deficit  
getroost. Hiermee wil ik geen medelijden met hem  
opwekken. Want hij is te zeer praktisch psycholoog,  
dan dat hij niet zou weten, hoe zulke tekorten op  
andere wijze kunnen worden gedekt. Toch is het voor  
ons Gereformeerd publiek van beteekenis, dat het in zijn  
midden uitgevers telt, die het zijn vertrouwen kan  
schenken. En — ook deze opmerking vergaane men  
mij — de heer Kok komt de eer toe, dat hij een open oog

heeft voor de aesthetische verzorging. Vroeger lasse  
men onder ons daarop niet zoo. Doch de tijden zijn  
veranderd. En de heer Kok ging niet noodgedwongen  
mee, maar gaf zelfs leiding. Van zijn uitgaven gaat  
paedagogische kracht uit. Hij kan glorieus konkurseren  
met elke firma in ons land. Dit mag vooral niet wor-  
den onderschat.

Men beschouw deze inleiding als een late geluk-  
wensch met de onderscheiding, welke den heer Kok  
op 31 Aug. j.l. ten deel viel.

### „Christelijke Encyclopaedie voor het Neder- landsche Volk“. Vierde deel. Maächa—De Ruijter.

Niet het minst in dit werk blinkt het initiatief van  
den heer Kok. Het heeft volharding gekost om het  
tot dit vierde deel te brengen. Maar houdt men in het  
oog, dat deze Encyclopaedie „voor het Nederlandsche  
volk“ is bestemd en niet speciaal voor geleerden, dan  
mag deze poging ongetwijfeld geslaagd heeten. Deze  
mooie banden moesten in elk beschaafd gezin de boeken-  
plank sieren.

Naar wetenschappelijke maatstaf zijn de artikelen  
van engelijke waarde. Er is eerste-klass-work bij. Er is ook  
wijsheid in uit de ik weet niet hoeveelste hand. Wij  
hebben dit ook bij de vorige deelen opgemerkt. Doch  
wij mogen dit — gezien het doel — niet zwaar laten  
wegen. En in ieder geval — een beter werk in dit genre  
kan ons Gereformeerde volk nergens vinden.

Ook al gaat men niet op drukfontenijacht uit, zoo  
schiet men er onwillekeurig wel eens een neer. Een  
der meest opvallende is wel „Patropassianen“, omdat die  
in het artikel zoo konsekwent terugkeert.

### „Markus“, door Dr J. A. C. van Leeuwen.

Een tweede onderneming van groot belang voor ons  
volk is de „Korte Verklaring der Heilige Schrift met  
nieuwe vertaling“.

Ook deze uitgave vordert goed.

Het laatste uitgekomen deeltje over „Daniël“ door  
Prof. Dr G. Ch. Aalders zal door een anderen redak-  
teur worden gerecenseerd.

Voor mij ligt „Markus“ van Prof. Dr J. A. C. van  
Leeuwen.

Prof. Van Leeuwen is een hoogst bekwaam en be-  
trouwbaar exeget.

Zal men zoowel in zijn vertaling als in zijn ver-  
klaring zich hier en daar nieuwe gezichtspunten zien  
geopend, wij namen ook met genoegen kennis van de  
„Inleiding“ en het „Aanhangsel“, dat oriënteert over  
de belangrijke kwestie van „het slot van Markus“.  
Principieele zuiverheid paart zich in deze verklaring  
aan wetenschappelijke voorzichtigheid.

Dit deeltje is een mooie aanwinst.

### „Maranatha-Kalender 1929“.

Een derde onderneming van meer bescheiden afmeting.  
Maar toch ook een, die in onderscheiding van soort-  
gelijke, het holwerkt.

Dat De Knap van Groningen de voorzijde der blaadjes  
verzorgt, draagt daartoe zeker wel het leeuwendeel bij.  
Het schijnt doet niet onder voor zijn soortgenooten,  
maar we zagen het toch gaarne artistieker. Dat zou  
ook geheel in de lijn van den heer Kok liggen. Maar  
mogelijk zou dit een prijsverhoging met zich brengen,  
welke de kalender minder populair zou maken.

De premie „Rust gevonden“ door Johannes heeft een  
goede strekking en laat zich smakelijk lezen, mits men  
geen bepaalde literaire eischen stelt.

### „In de Velden van Efratha“, door J. J. Knap Czn. Derde druk.

Dit is, gelijk wij uit een inleidend woord „Bij den  
derden druk“ vernemen, de eerste vrucht van de immer  
bloeiende pen van De Knap geweest.

Hij wilde er niets aan veranderen, maar het oude  
karakter handhaven.

Wij zijn hem daarvoor dankbaar.

Op deze eerste vrucht glinstert de morgendaag, welke  
hij vele van zijn latere vruchten reeds blijkt voorbij  
te zijn.

Men versta mij wel.

De latere werken van De Knap dragen alle kenmerken  
van een rijken, visioneel aangelegden geest.

Zij overtreffen vaak in diepte dit eerste.

Doch bij dezen eersteeling voelt men: elk woord is  
door den schrijver heengaan.

Ondanks zekere weelderigheid van stijl is alles echt.

Spreekte het ook op de komende Kerstdagen zegen.

Eén vraag: waarom is de titelpagina smetteloos blank?

### „Abraham Kuiper“. Een levensschets door J. C. Rullmann.

Reeds zijn er enkele levensbeschrijvingen van Kuiper  
verschenen.

Maar wij behoeven geen tegenspraak te duchten, als  
wij oordeelen: De Rullmann is recordhouder.

Uit den schat van zijn verzamelingen weet hij juist  
dat te kiezen, wat het groote lezerspubliek intere-  
seert.

Daarom is dit geen boek voor enkelen, maar voor  
heel ons volk.

Inzonderheid voor de jongere generatie.

Straks voor ons nageslacht.

Dit werk heeft blijvende beteekenis.

De Rullmann schijnt te meenen, dat de eigenlijke  
biografie van Kuiper eerst later kan worden geschreven.

Ik weet dat nog zoo niet.

Natuurlijk behoeft men later niet gelijk thans zooveel  
gevoeligheden te ontzien. Ook kan er dan uit de archie-  
ven meer worden gepubliceerd. Mede pleegt de kritiek  
zuiverder te zijn, wanneer er grootere afstand bestaat.

Daartegenover staat echter, dat de latere biografie  
het als een manco zal voelen den persoon zelf niet  
te hebben gekend.

Hij zal in zijn werk niet die warmte kunnen bren-  
gen, die dit boek uitstraakt.

Bovendien, als er niet reeds nu verschillende gege-  
vens worden vastgelegd, zullen zij straks verloren gaan.

Daarom zijn wij met deze levensschets zoo ingenomen.

Laat mij hieraan nog toevoegen, dat De Rullmann  
den spurzijn bezit om waardevolle foto's op den kop  
te tikken.

Het is een lust de illustraties te zien.

De band reproduceert op eigenaardige wijze Kuipers  
handteekening.

### „De strijd voor Kerkherstel in de Neder- landsche Hervormde Kerk der XIXe eeuw.“ Historisch geschetst door J. C. Rullmann.

Veel van wat wij hierboven schreven over de  
levensschets van Kuiper is ook op dit boek van toe-  
passing.

De derde druk is een eerste teken, door ons volk  
aan De Rullmann uitgereikt.

Daaruit spreekt ruime waardeering.

Vooral in een tijd als den onzen, waarin het histo-  
rich besef meer smeult dan vlamt.

Maar De Rullmann schrijft dan ook zóó, dat men hem  
moet lezen.

Hij doet de historie leven, omdat de historie voor  
hemzelf levend is.

Maakte dit werk oorspronkelijk deel uit van een  
driedelige serie, er zal, zoo bericht de uitgever, een  
aanzienlijke uitbreiding aan worden gegeven.

Hartelijk welkom!

### „Antirevolutionaire Gemeentepolitiek“, door Mr J. W. Noteboom, Adj.-Directeur der Kuy- perstichting. Met een woord vooraf van H. Colijn.

In dit levige boek van over de 300 bladzijden heeft  
Mr Noteboom de adviezen verwerkt, welke hij geregeld  
in de bekende periodiek „Antirevolutionaire Staatskunde“  
publiceerde.

Waar het hier vragen betreft, welke uit de praktijk  
zijn opgekomen, heeft dit werk vooral praktische waarde.

Na een inleiding komen hier ter sprake: Gebed in  
den gemeenteraad, misbruiken van Gods Naam, Zon-  
dagsrust, gemeentelijke zelfstandigheid, publieke eerbaar-  
heid, onderwijs, gemeentebedrijven, arbeid (ambtenaren  
en werklieden, werkloosheid, winkelsluiting), grond-  
politiek, volksgezondheid, financiën, armenzorg, benoe-  
mingen, fractievergaderingen, kiezers en gekozenen,  
waarop dan een tiental bijlagen volgen en een gespecie-  
liseerde leeuweropgave, terwijl een register aan het slot  
het naslaan vergemakkelijkt.

De vraagstukken worden principieel belicht en daarom  
worden vaak werken van Groen van Prinsterer en  
Kuiper geciteerd.

De onmisbaarheid van dit boek voor de a.r. ge-  
meenteraadsleden en bestuursleden der Kiesvereniging  
blijkt uit deze opsomming vanzelf.

Mag ik den geachten adviseur ook een advies geven?

Dan zou ik hem willen raden in een tweede druk  
concepten van formuliergebeden voor den gemeente-  
raad te willen opnemen.

Ook dit is een stem uit de praktijk.

Men heeft er mij althans al eens over geraadpleegd.

### „Friedrich Nietzsche en het Christendom“, door A. G. Wolf.

Fijn werk.

De auteur liet dit boekje zijn oorspronkelijk karakter  
van lezing behouden.

Tegen het nadeel, dat nu van een „ingehende“, tot in  
details afdalende studie moest worden afgezien, staat  
het voordeel, dat de eenheid in de uitbeelding erdoor  
gewonnen heeft.

De stijl is gesoigneerd.

Vlekjes als „pyramidale schoonheid“ — een uitdruk-  
king, welke hier tweemaal voorkomt en waarin het  
adjectief m.i. het merk van echtheid mist — zijn  
zelfzaam.

De groote vijand van het christendom wordt hier  
waarlijk christelijk bejegend.

### „Een blanke vrouw onder de Kanibalen“, Christusprediking in den Soedan, door Jo- hanna Veenstra. Uit het Engelsch vertaald door De D. K. Wielenga.

De eenigszins bioskoop-achtige titel schrikke nie-  
mand af.

De vlag dekt hier gelukkig de lading niet.

Dit boek brengt niet tot griezen, maar tot eerlie-  
dige bewondering door geloofsvertrouwen en zelfopoffe-  
ring, als deze Amerikaanse zendelingen van Neder-  
landschen oorsprong aan den dag legt.

Het biedt een aangename afwisseling in het gewone  
genre van zendingslectuur.

Het welke vooral jeugdigen op om voor de zending  
zichzelf te geven.

### „In de schemering van Christus' Weder- komst“, door H. Veldkamp, V.D.M. te Kra- lingscheveer.

Ware deze bundel meditatiën een 15 of 20 jaar  
geleden verschenen, dan zou de kritiek daarop niet  
matsch zijn geweest.

Stel u voor, dat hier de brieven aan de Thessaloni-  
ensen genoemd worden „de eerste symphonie van  
Paulus“, dat hier gesproken wordt van „gespecificeerde  
dankzegging“, van het „uitzendstation Thessalonica“,  
van politieke „verkiezingspropagandisten“ in Thessa-  
lonica.

Ik heug me nog, hoe een recensent berwaar maakt  
tegen het beeld van de antenne, door mij in een mijner  
gedrukte preken gebruikt.

Maar de tijden zijn ook in dit opzicht sterk veran-  
derd.